

Warszawa, dnia 18 stycznia 2023 r.

BAS-WAP-2416/22

Pan Poseł
Sławomir Jan Piechota
Przewodniczący
Komisji do Spraw Petycji

Opinia prawna
dotycząca petycji nr BKSP-144-IX-660/22 w sprawie zmiany ustawy o dozorze
technicznym

I. Treść i cel petycji

Petycja nr BKSP-144-IX-660/22 została wniesiona przez osoby fizyczne w interesie publicznym. Zawiera wniosek o dokonanie zmiany art. 22 ust. 3a ustawy z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz 1514, dalej jako *u.d.t.*) polegającej na przywróceniu bezterminowego charakteru zaświadczenia kwalifikacyjnego osób obsługujących i konserwujących urządzenia techniczne oraz wprowadzenia szkoleń okresowych przeprowadzanych przez Urząd Dozoru technicznego. Uzasadnieniem żądania petycji jest negatywna ocena zmiany *u.d.t.* dokonanej nowelizacją, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2019 r. Zmiana wprowadziła ograniczony termin ważności uprawnień, o których mowa we wskazanym przepisie. Zdaniem wnoszących petycję, zmiana nie miała uzasadnienia w poprawie bezpieczeństwa pracy, powoduje utratę części doświadczonych pracowników, wiąże się z kosztami i dodatkową biurokracją. Wprowadzenie szkoleń obejmujących stałą aktualizację stosowanych systemów bezpieczeństwa i aktualizowanie wiedzy technicznej stanowi lepsze rozwiązanie niż odbieranie bezterminowych uprawnień.

Petycja nie zawiera propozycji konkretnych przepisów.

II. Czy petycja mieści się w zakresie zadań i kompetencji adresata petycji (art. 2 ust. 3 ustawy o petycjach)?

Zgodnie z art. 95 ust. 1 Konstytucji RP władzę ustawodawczą w Rzeczypospolitej Polskiej sprawują Sejm i Senat. Stosownie do art. 118 ust. 1 Konstytucji RP inicjatywa ustawodawcza przysługuje m.in. posłom. Artykuł 32 ust. 2 Regulaminu Sejmu,

w związku z art. 112 Konstytucji RP, precyzuje, że poselskie projekty ustaw mogą być wnoszone przez komisje sejmowe lub grupę co najmniej 15 posłów podpisujących projekt. Uwzględniając powyższe należy uznać, że petycja mieści się w zakresie zadań i kompetencji Sejmu.

III. Wymogi formalne (art. 4 ust. 1 i 2)

Petycja spełnia wymogi formalne określone w art. 4 ust. 1 i 2 ustawy o petycjach.

IV. Kwestie, które ekspert uznaje za istotne w związku z petycją

Art. 22 ust. 2 u.d.t. określa wymogi, jakie powinny spełniać osoby wykonujące czynności spawania, zgrzewania, lutowania oraz przeróbkę plastyczną i obróbkę cieplną w toku wytwarzania, naprawy i modernizacji urządzeń technicznych oraz wytwarzania elementów stosowanych do wytwarzania, naprawy lub modernizacji tych urządzeń. W szczególności przepis wymaga posiadania zaświadczenia kwalifikacyjnego potwierdzającego umiejętność praktycznego wykonywania tych czynności oraz znajomość warunków technicznych dozoru technicznego, norm i przepisów prawnych w tym zakresie. Te same wymogi obowiązane są spełniać osoby obsługujące i konserwujące urządzenia techniczne (art. 22 ust. 3 u.d.t.).

Zgodnie z art. 22 ust. 3a u.d.t., *Zaświadczenia kwalifikacyjne osób, o których mowa w ust. 3, są wydawane na czas określony nie krótszy niż 5 lat i nie dłuższy niż 10 lat, w zależności od rodzaju urządzenia technicznego, stopnia trudności w jego obsłudze i konserwacji oraz stopnia zagrożenia, które może spowodować.*

Zgodnie z art. 22 ust. 3b u.d.t., *Zaświadczenie kwalifikacyjne wydane przez organ właściwej jednostki dozoru technicznego potwierdza kwalifikacje osób, o których mowa w ust. 2 i 3, również w przypadku gdy ze względu na miejsce instalacji, eksploatacji lub wykorzystania urządzenia technicznego dozór techniczny nad tym urządzeniem jest wykonywany przez inną jednostkę dozoru technicznego.*

W razie nieprzestrzegania przez osoby wymienione w art. 22 ust. 2 i 3 u.d.t. warunków technicznych dozoru technicznego oraz norm i przepisów prawnych w tym zakresie, uprawnienia kwalifikacyjne wynikające z zaświadczenia kwalifikacyjnego wydanego osobom, o których mowa w ust. 2 i 3 cofane są przez organ właściwej jednostki dozoru technicznego, w drodze decyzji (art. 22 ust. 4 u.d.t.).

Na mocy art. 23 ust. 2a u.d.t. przedłużenie okresu ważności zaświadczenia kwalifikacyjnego osób, o których mowa w art. 22 ust. 3, jest bezpłatne i następuje na wniosek. Warunkiem przedłużenia okresu ważności zaświadczenia kwalifikacyjnego jest: 1) złożenie wniosku, o którym mowa w ust. 2a, nie później niż w terminie 3 miesięcy przed dniem upływu okresu ważności tego zaświadczenia oraz 2) wykonywanie czynności w zakresie określonym w zaświadczeniu kwalifikacyjnym przez co najmniej 3 lata w okresie ostatnich 5 lat ważności zaświadczenia (art. 23 ust. 2c u.d.t.). Do wniosku dołącza się oświadczenie osoby zainteresowanej przedłużeniem okresu ważności zaświadczenia kwalifikacyjnego o wykonywaniu czynności w zakresie określonym w tym zaświadczeniu przez co najmniej 3 lata w okresie ostatnich 5 lat ważności zaświadczenia, składane pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia (art. 22 ust. 2d u.d.t.). Postępowanie w tych sprawach reguluje dodatkowo wydane na podstawie art. 23 ust. 5 u.d.t. rozporządzenie Ministra Przedsiębiorczości i Technologii z dnia 21 maja 2019 r. w sprawie sposobu i trybu sprawdzania kwalifikacji wymaganych przy obsłudze i konserwacji urządzeń technicznych oraz sposobu i trybu przedłużania okresu ważności zaświadczeń kwalifikacyjnych (Dz. U. poz. 1008). Akt ten określa także okresy ważności zaświadczeń kwalifikacyjnych w granicach określonych w art. 22 ust. 3a u.d.t.

Przepisy ust. 3a, ust. 3b w art. 22 u.d.t., jak również ust. 2a-2e w art. 23 u.d.t. zostały dodane ustawą z dnia 9 listopada 2018 r. o zmianie ustawy o dozorcze technicznym (Dz. U. poz. 2518, dalej jako *nowelizacja*), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2019 r. Ta sama ustawa dostosowała brzmienie art. 22 ust. 4 do dodawanych regulacji. Nowelizacja zawiera także przepisy przejściowe, zgodnie z którymi zaświadczenia kwalifikacyjne wydane przed dniem 1 czerwca 2019 r. zachowują ważność przez okres 5 lat, chyba że przed upływem tego terminu zostaną cofnięte na podstawie art. 22 ust. 4 u.d.t., a w przypadku postępowania kwalifikacyjnego wszczętego i niezakończonego przed dniem 1 czerwca 2019 r. prowadzonego w sprawie osób, o których mowa w art. 22 ust. 3 u.d.t. zaświadczenia zachowują ważność przez okres 5 lat, chyba że przed upływem tego terminu zostaną cofnięte na podstawie art. 22 ust. 4 u.d.t. (art. 3 nowelizacji). Postępowania wszczęte, i niezakończone przed dniem 1 czerwca 2019 r. prowadzone są według przepisów dotychczasowych (art. 4 nowelizacji).

Zgodnie z uzasadnieniem projektu nowelizacji (druk sejmowy nr 2826/VIII¹) wprowadzenie terminowych zaświadczeń kwalifikacyjnych wydawanych przez organy jednostek dozoru technicznego dla osób obsługujących i konserwujących urządzenia techniczne, podyktowane było dynamicznym rozwojem techniki w zakresie konstrukcji i stosowanych systemów bezpieczeństwa w urządzeniach technicznych. Projektowana regulacja miała pozwolić na stałe aktualizowanie wiedzy technicznej osób obsługujących i konserwujących urządzenia techniczne, co miało wpłynąć na utrzymanie właściwego poziomu wiedzy technicznej i bezpieczeństwa eksploatacji urządzeń. Jak podkreślało uzasadnienie, celem zmiany było umożliwienie wykonywania pracy konserwatorom lub obsługującym, którzy pracują w tym zawodzie czynnie, a wyeliminowanie sytuacji, w których osoba np. po 20-letniej przerwie podejmuje się zlecenia konserwacji urządzenia. Uzasadnienie odwoływało się także do postulatów branży dźwigowej oraz spółdzielców w zakresie konieczności wprowadzenia terminowych zaświadczeń kwalifikacyjnych, braku odbywania dodatkowych szkoleń w celu uzyskania zaświadczenia kwalifikacyjnego oraz podwyższenia poziomu konsekwencji grożących przedsiębiorcy w wyniku zatrudnienia niewykwalifikowanego konserwatora. Projektowana regulacja miała wpłynąć na bezpieczeństwo w zakresie eksploataowania urządzeń technicznych, ponieważ, z analiz UDT oraz sprawozdań PIP wynika, że przyczyną ponad 90% nieszczęśliwych wypadków i niebezpiecznych uszkodzeń przy urządzeniach technicznych objętych przepisami o dozorze technicznym są błędy eksploatacyjne.

Argumenty przedstawione przy wprowadzaniu zmian w zakresie terminowości zaświadczeń są przekonujące, w szczególności odnośnie do wyeliminowania sytuacji, w których osoby posiadające zaświadczenia kwalifikacyjne, podejmują się wykonywania pracy w tym zakresie (obsługi, konserwacji) po długoletniej przerwie. Podkreślić trzeba także, że nowelizacja nie wprowadziła nadmiernych wymogów przedłużenia uprawnień. Procedura jest bezpłatna, jedynym warunkiem jest *de facto* wykonywanie czynności w zakresie określonym w zaświadczeniu kwalifikacyjnym przez co najmniej 3 lata w okresie ostatnich 5 lat ważności zaświadczenia, na potwierdzenie czego wystarczy oświadczenie osoby zainteresowanej. Przepisy przejściowe nowelizacji zapewniły możliwość wykonywania czynności na podstawie uprzednio wydanych zaświadczeń przez 5 lat.

¹ <https://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/B104DADAB995C86EC12583060038ECCA/%24File/2826.pdf>

Do rozważenia wydaje się natomiast postulowane w petycji wprowadzenie szkoleń obejmujących stałą aktualizację stosowanych systemów bezpieczeństwa i aktualizowanie wiedzy technicznej, jednakże nie tyle jako rozwiązanie alternatywne w stosunku do terminowości zaświadczeń, ile uzupełniające obecny system. Realizacja tego postulatu wymagałaby jednak opracowania koncepcji takich szkoleń, ustalenia podmiotów odpowiedzialnych oraz rozwiązania kwestii ich finansowania.

V. Wniosek

Postulowana w petycji zmiana art. 22 ust. 3a u.d.t. polegająca na przywróceniu bezterminowego charakteru zaświadczenia kwalifikacyjnego osób obsługujących i konserwujących urządzenia techniczne oraz realizacji postulatu wprowadzenia szkoleń okresowych przeprowadzanych przez Urząd Dozoru technicznego leży w gestii ustawodawcy. Argumentacja na rzecz terminowości zaświadczeń przedstawiona w uzasadnieniu projektu wprowadzającego aktualne regulacje wydaje się jednak trafna, zwłaszcza w zakresie potrzeby wyeliminowania sytuacji, w których osoby posiadające zaświadczenia kwalifikacyjne podejmują się wykonywania pracy po długoletniej przerwie. Rozważenia wymagałby ewentualnie postulat wprowadzenia szkoleń obejmujących stałą aktualizację stosowanych systemów bezpieczeństwa i aktualizowanie wiedzy technicznej, jednakże nie tyle, jako rozwiązanie alternatywne w stosunku do terminowości zaświadczeń, jak to proponują wnoszący petycję, ile uzupełniające obecny system.

Autorka:

Małgorzata Bajor–Stachańczyk

ekspert ds. legislacji

w Biurze Analiz Sejmowych

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Analiz Sejmowych

Paweł Bachmat

Deskryptory bazy REX: petycja, dozór techniczny.

Weryfikacja: Adam Karczmarek